

Субтитрлер мен дубляж: Аударма өнерінің кино саласындағы рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ 04.05.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР artistic quality, dubbing, film translation, intercultural communication, original text, subtitles, translation, аударма, дубляж, кино аудармасы, киноперевод, көркемдік сапа, мәдениетаралық коммуникация, межкультурная коммуникация, оригинальный текст, перевод, субтитр, субтитры, түпнұсқа мәтін, художественное качество	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/178754/
---------------------------------	--	---

Тілегенова Нұржанар Жансерікқызы

Аударма ісі мамандығы 1 курс, «Тұран университеті», Алматы қаласы, Қазақстан

Электронды пошта: 24251531@turan-edu.kz

Қаршығаева Айнұр Аралбекқызы

Филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор

Аңдатпа

Бұл мақалада аударма өнерінің кино саласындағы маңызы жан-жақты талданады. Киноиндустрия – түрлі мәдениеттер мен халықтар арасындағы байланыс құралы ретінде ерекше орын алады. Шетелдік фильмдерді ана тілінде тамашалауға мүмкіндік беретін субтитрлер мен дубляж – аударма өнерінің маңызды бағыттары. Субтитрлер арқылы түпнұсқалық дыбыс пен актерлік шеберлік сақталып, көрермендерге тілдік ерекшеліктерді сезінуге мүмкіндік беріледі. Ал дубляж көрерменнің фильм мазмұнын еш қиындықсыз қабылдауын қамтамасыз етеді. Мақалада осы екі әдістің артықшылықтары мен кемшіліктері салыстырылып, олардың кино аудармасындағы рөлі сараланады.

Сонымен қатар, аударманың көркемдік сапасы, түпнұсқа мәтінді дәл жеткізу мәселелері және көрермен қабылдауына әсері қарастырылады. Қазіргі заманғы технологиялар мен аударма саласындағы инновациялар арқылы субтитрлер мен дубляждың сапасын арттыру мүмкіндіктері де талқыланады. Бұл зерттеу мәдениетаралық коммуникацияны дамытудағы аударма өнерінің маңыздылығын көрсетіп, кино аудармасының көркемдік және лингвистикалық аспектілерін ашуға бағытталған.

Түйін сөздер: аударма, кино аудармасы, субтитр, дубляж, мәдениетаралық коммуникация, түпнұсқа мәтін, көркемдік сапа

Субтитры и дубляж: роль переводческого искусства в киноиндустрии

Тилегенова Н.

специальность «Переводоведение» 1 курс, Университет «Туран», г. Алматы, Казахстан.

Электронная почта: 24251531@turan-edu.kz

Каршыгаева А.А

кандидат филологических наук, доцент.

Аннотация

В данной статье всесторонне анализируется значение искусства перевода в киноиндустрии. Кино играет важную роль как средство связи между различными культурами и народами. Субтитры и дубляж, позволяющие зрителям наслаждаться зарубежными фильмами на родном языке, являются ключевыми направлениями в искусстве перевода. Субтитры сохраняют оригинальную звуковую дорожку и актерское мастерство, позволяя зрителям почувствовать языковые особенности, тогда как дубляж облегчает восприятие фильма без необходимости чтения текста.

В статье рассматриваются преимущества и недостатки обоих методов, анализируется их роль в кинопереводе. Также обсуждаются художественное качество перевода, вопросы точности передачи оригинального текста и влияние перевода на восприятие зрителем. Рассматриваются современные технологии и инновации в области перевода, направленные на повышение качества субтитров и дубляжа.

Данное исследование подчеркивает важность искусства перевода в развитии межкультурной коммуникации и раскрывает художественные и лингвистические аспекты киноперевода.

Ключевые слова: перевод, киноперевод, субтитры, дубляж, межкультурная коммуникация, оригинальный текст, художественное качество.

Subtitles and Dubbing: The Role of Translation Art in the Film Industry

Tlegenova N.

Translation Studies 1 course, Turan University, Almaty, Kazakhstan.

Karshygaeva A.A

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor.

Abstract

This article provides a comprehensive analysis of the role of translation in the film industry. Cinema serves as a powerful medium for connecting different cultures and nations. Subtitling and dubbing, which allow audiences to enjoy foreign films in their native language, are essential aspects of translation art. Subtitles preserve the original audio and acting performance, giving viewers the opportunity to experience linguistic nuances, while dubbing ensures an effortless comprehension of the film without the need to read text.

The article examines the advantages and disadvantages of both methods, analyzing their significance in film translation. It also explores the artistic quality of translation, the challenges of accurately conveying the original text,

and the impact of translation on audience perception. Furthermore, the study discusses modern technologies and innovations that enhance the quality of subtitling and dubbing.

This research highlights the importance of translation art in fostering intercultural communication and aims to explore the artistic and linguistic aspects of film translation.

Key words: translation, film translation, subtitles, dubbing, intercultural communication, original text, artistic quality

Кинематография — бұл тек көрнекі өнер ғана емес, сонымен бірге жаһандық мәдениетаралық коммуникацияның маңызды құралы. ХХІ ғасырда кино индустриясы шекараларды жойып, әртүрлі елдердің көрермендерін біріктіретін құбылысқа айналды. Алайда кез келген фильм, тіпті сюжеті әмбебап болып көрінгенімен де, белгілі бір мәдени және тілдік контексте жасалады. Сондықтан фильмнің халықаралық аудиторияға жол тартуы үшін сапалы және ойластырылған аударма қажет.

Кинодағы аударма жұмысы — бұл сөзбе-сөз аудару ғана емес, фильмнің рухын, авторлық көзқарасын және эмоциялық әсерін мақсатты аудиторияға жеткізу. Бұл ретте аудармашылар тек тіл мамандары ғана емес, мәдениетті тасымалдаушылар мен медиаторлар қызметін атқарады. Олардың міндеті — фильмнің мәнін бұзбай, оны басқа мәдениет өкілдеріне ұғынықты әрі әсерлі етіп жеткізу. Сондықтан кинодағы аударма әдістерін таңдауда, олардың ерекшеліктерін және ықтимал әсерлерін зерттеудің маңызы зор.

Әлемдік кинематографияда аударманың үш негізгі әдісі кеңінен қолданылады: субтитрлер және дубляж. Әрқайсысының өзіндік артықшылықтары мен кемшіліктері бар, әрі оларды таңдау фильмнің жанрына, мақсатты аудиториясына және мәдени ерекшеліктерге байланысты. Мәселен, субтитрлер көрерменге түпнұсқа дыбысты естуге мүмкіндік берсе, дубляж фильмді ана тілінде көруді ұнататын

көрермендер үшін ыңғайлы. Көрермендердің фильмді қабылдауы тек аударма әдісіне ғана емес, сондай-ақ аударманың сапасына, мәдени бейімделу деңгейіне және тіпті әзіл мен идиомалардың қаншалықты сәтті жеткізілгеніне байланысты. Көбінесе фильмнің халықаралық табысы оның мәдениетаралық кедергілерді еңсере алу қабілетіне тікелей тәуелді болады. Демек, аудармашының кәсіби шеберлігі мен таңдалған аударма стратегиясы фильмнің әлемдік экрандағы тағдырын анықтайтын негізгі факторлардың бірі болып табылады.

Киноаударма — бұл фильмнің мазмұнын бір тілден екінші тілге жай ғана аудару емес, ол — автордың идеясын, кейіпкерлердің мінез-құлқын, фильмнің стилі мен атмосферасын, эмоционалдық және мәдени ерекшеліктерін дәл әрі көрерменге түсінікті етіп жеткізу процесі.

Кино — синтетикалық өнер түрі, мұнда бейне, дыбыс, музыка, сөз және актерлік ойын бір-бірімен тығыз байланысты. Сондықтан аударма жасағанда аудармашы фильмдегі әрбір компоненттің үйлесімін сақтауға тырысады. Егер кітап аудармасында сөз бен стиль бірінші орынға шықса, киноаудармада оған қоса дыбыстық және көрнекі компоненттерді де ескеру қажет.

Негізгі мақсат — көрерменнің фильмді өз мәдениеті мен тілінде қабылдауы барысында түпнұсқадағы әсерді толық сезінуіне мүмкіндік беру. Осы мақсатқа жету үшін аудармашы тек тіл маманы ғана емес, сонымен қатар мәдениеттанушы, психолог, әрі белгілі дәрежеде актер болуы тиіс.

Киноаудармада бірнеше негізгі әдістер бар, олардың әрқайсысының өзіндік артықшылықтары мен шектеулері болады:

Субтитрлеу — фильмнің түпнұсқа дыбысын сақтай отырып, экранның төменгі бөлігінде мәтіндік аудармасын беру. Бұл әдіс фильмнің бастапқы атмосферасын сақтау үшін тиімді, бірақ мәтін көлемінің шектеулігіне байланысты толық ақпарат беруде қиындықтар туындайды.

Мысалы: Оңтүстік Кореялық «Паразиттер» (Parasite, 2019) фильмі көптеген елдерде субтитрмен көрсетілді. Бұл фильм Оскар сыйлығын

алған тұңғыш шетелдік (ағылшын емес) туынды болды. Оның субтитрлік аудармасы фильмнің әлеуметтік және мәдени астарын жоғалтпай, халықаралық аудиторияға жеткізуге көмектесті. Аудармашылар корей тіліндегі идиомаларды ағылшын тіліне бейімдеп, мағынасы мен мәдени әсерін сақтай білді. Мәселен, кейіпкерлердің таптық айырмашылық туралы әзілдері батыстық көрерменге түсінікті болу үшін қайта құрылымдалды.

Дубляж — фильмнің түпнұсқа дыбыстық жолын жаңа тілдегі дыбыспен алмастыру. Дубляж көрерменге ана тілінде толыққанды кино тәжірибесін ұсынады, бірақ өндіріс шығындары жоғары әрі түпнұсқалық дыбыстық реңк жоғалуы мүмкін.

Pixar студиясының «Коко» (Coco, 2017) анимациялық фильмі 45-тен астам тілге дубляждалды. Қазақ тілінде де дубляждалған нұсқасы көрерменге ұсынылды. Бұл жоба «Болашақ» корпоративтік қорының қолдауымен жүзеге асырылды. Дубляж барысында кейіпкерлердің есімдері мен кейбір мәдени атаулар қазақ тіліне бейімделді, алайда фильмнің Мексика мәдениетіне тән дәстүрлері мен лексикасы сақталды. Бұл көрерменге басқа ұлттың мәдениетін өз тілі арқылы сезінуге мүмкіндік берді.

Қазіргі заманда жаһандану процесі мен цифрлық медиа кеңістіктің дамуы арқылы әлемдік киноиндустрия шекарасыз сипатқа ие болуда. Көрермендер әртүрлі тілде түсірілген фильмдерді тамашалай отырып, киноны тек бейнелік өнер ретінде ғана емес, тіл мен мәдениеттің тасымалдаушысы ретінде де қабылдайды. Осы орайда, фильмді ана тіліне бейімдеу барысында қолданылатын аударма әдістері көрерменнің эмоционалды қабылдауына, түсінуіне және мәдени жақындасуына тікелей ықпал етеді.

Субтитрлеу әдісі фильмнің түпнұсқалық дыбыстық қатарын сақтай отырып, көрерменге мәтіндік аударма ұсынады. Бұл әдіс әсіресе түпнұсқа тілдің интонациясы мен дыбыстық реңкін бағалайтын көрермен үшін маңызды. Субтитрлер фильмнің түпкі мәнін бұзбай, көрерменді түпнұсқа

атмосферасына жақындатады.

Алайда, субтитрлердің кемшілігі — көрерменнің назарын бір мезетте әрі бейнеқатарға, әрі мәтінге бөлу қажеттілігі. Күрделі сюжеттер мен жылдам диалогтарда бұл әдіс ақпаратты толыққанды қабылдауды қиындатуы мүмкін. Сонымен қатар, жылдам оқуды талап етуі кей көрермендер үшін психологиялық жүктеме тудырады.

Дубляж әдісі көрерменге аударманы ана тілінде дыбыстық түрде ұсыну арқылы ақпаратты қабылдауды жеңілдетеді. Кәсіби актерлердің көмегімен жасалған дубляж фильм кейіпкерлерінің эмоциялық реңкін сақтап, көрерменнің фильмге терең бойлауына мүмкіндік береді. Бұл әдіс әсіресе балаларға және шет тілін меңгермеген көрермендерге тиімді.

Алайда дубляж түпнұсқаның табиғи дыбыстық өрнегін толық бере алмайды. Аударма барысында кейбір сөздердің немесе идиомалардың дәлме-дәл баламасы табылмай, кейде көрермен фильмнің түпнұсқалық мәдени ерекшеліктерінен алыстап кетуі мүмкін. Дубляждың сәтті болуы көбіне дыбыстық актерлердің шеберлігіне және аударманың сапасына тікелей байланысты.

Әрбір әдістің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалай отырып, олардың көрерменге әсері әртүрлі екенін атап өткен жөн. Зерттеулер көрсеткендей, жастар мен шет тілдерін меңгерген көрермендер субтитрді артық санайды, себебі бұл әдіс түпнұсқа тілдік ортаны сезінуге мүмкіндік береді. Керісінше, кең аудитория мен отбасылық көрермендер дубляжды таңдайды, өйткені ол ыңғайлы және интуитивті түрде қабылданады.

Фильмнің жанры мен мазмұны да әдіс таңдауға әсер етеді: мысалы, драмалық немесе фестивальдік фильмдерде субтитрлер арқылы түпнұсқалық эмоцияларды сақтау маңызды болса, комедиялық немесе балаларға арналған фильмдер дубляж арқылы кең аудиторияға қолжетімді етіледі.

Демек, киноаударма әдістері көрерменнің фильмді қабылдау процесінде маңызды рөл атқарады. Әр әдіс көрерменнің қажеттілігі мен фильмнің ерекшеліктеріне қарай таңдалуы тиіс. Қазіргі таңда

киноаудармада әмбебап тәсіл жоқ: дұрыс әдісті таңдау — көркемдік мақсаттар мен аудиторияның тілдік, мәдени сипаттарына негізделген саналы шешім.

Киноаудармада мәдени бейімдеу (адаптация) — тек тілдік қана емес, сонымен қатар мәдени мазмұнды жаңа аудиторияға жақындату процесі. Кез келген фильм тек қана сөздер мен әрекеттер жиынтығы емес, ол — белгілі бір мәдениеттегі құндылықтар, дәстүрлер, юмор, символдар мен әлеуметтік нормалардың көрінісі. Осы мәдени кодтар басқа мәдени ортада әрдайым дұрыс қабылданбайды. Сондықтан аудармашы тек тікелей тілдік трансформацияны ғана емес, сонымен қатар мәдени трансформацияны да жүзеге асыруы тиіс.

Фильмдердің халықаралық кеңістікте сәтті қабылдануы көбіне мәдени трансформацияның сапасына байланысты. Мысалы, бір мәдениетте қалыпты немесе күлкілі болып саналатын нәрсе басқа мәдениетте түсініксіз немесе тіпті реніш туғызуы мүмкін. Сол себепті аудармашылар кейде мәтінді немесе көріністерді мақсатты аудиторияның мәдени ерекшеліктеріне бейімдейді.

Мысалы:Америкалық фильмдерде жиі кездесетін сөз ойындары немесе спорттық терминдер басқа мәдениеттерде түсініксіз болуы мүмкін. Мұндай жағдайда аудармашы бастапқы әзілді сөзбе-сөз аудармай, оның мәнін сақтай отырып, мақсатты аудиторияға түсінікті эквивалент іздейді.

Мазмұнды мәдени бейімдеу бірнеше деңгейде жүзеге асырылады:

Лингвистикалық деңгей:Бұл деңгейде аудармашы сөздер мен тіркестердің мағынасын жаңа мәдени контекске бейімдейді. Кейбір идиомалар немесе бейнелі сөз тіркестері тікелей аударғанда мәнін жоғалтады, сондықтан баламалы эквиваленттер қолданылады.

Семантикалық деңгей:Әзілдер, метафоралар, символдар сияқты мағыналық құрылымдар мәдени тұрғыдан бейімделеді. Бұл көрерменнің фильм мағынасын толыққанды түсінуіне мүмкіндік береді.

Когнитивтік деңгей:Көрерменнің мәдени когнитивтік картасын ескере

отырып, фильмдегі ситуациялар мен мінез-құлық үлгілері бейімделеді. Әр елдің көрермені оқиғалар логикасын өз мәдени көзқарасы арқылы қабылдайды.

Эмоционалдық деңгей: Эмоциялық әсер ету тәсілдері де мәдени тұрғыдан өзгертілуі мүмкін. Мысалы, батыс фильмдеріндегі жоғары экспрессиялы көріністер кейбір шығыс мәдениеттерінде тым асыра сілтегендей қабылдануы мүмкін.

Кейбір жағдайларда мәдени бейімдеу қиындықтар тудырады. Бұл көбіне түпнұсқаның айқын ұлттық немесе мәдени ерекшеліктері бар фильмдеріне қатысты. Мұндай фильмдерде мәдени кодтар соншалық терең болғандықтан, оларды толық бейімдеу мүмкін емес немесе түпнұсқалық стильден айыру қаупі бар.

Сонымен қатар, бейімдеу барысында түпнұсқаның көркемдік және эстетикалық құндылығы жойылмауы тиіс. Аудармашының басты міндеті — көрерменге түпнұсқа туындының рухын жеткізу, бірақ оны мақсатты мәдениетте түсінікті әрі қолжетімді ету.

Қазіргі таңда жаһандану процесі мәдени бейімдеуге жаңа талаптар қойып отыр. Халықаралық аудитория кеңейген сайын, киноөндіріс те мәдени бейімдеуге көбірек көңіл бөледі. Кейбір ірі студиялар фильмдерін алдын ала халықаралық нарыққа бейімдейді немесе арнайы локализация топтарын құрады. Бұл үрдіс аудармашылардың рөлін күшейтіп, олардың шығармашылық және мәдениаралық құзыретін кеңейтуді талап етеді.

Киноаударма саласында субтитрлеу мен дубляждау – екі негізгі әдіс болып табылады. Бұл әдістердің әрқайсысының өзіндік ерекшеліктері мен қиыншылықтары бар, және олар көрерменнің қабылдауына әртүрлі әсер етеді. Сонымен қатар, олар киноның мәдени мәнін, авторлық идеясын және аудиторияға жеткізудегі тиімділігін анықтайды. Қазіргі заманғы киноиндустрияда бұл екі тәсілдің таңдауына көптеген факторлар әсер етеді, олардың арасында қаржылық шығындар, мақсатты аудитория, мәдени контекст және техникалық ресурстар бар.

Субтитрлеу — бұл фильмнің түпнұсқалық дыбысы мен бейнелеуін

сақтау арқылы көрерменге аударма мәтінін ұсынатын әдіс. Бұл тәсіл тек аудио мен мәтіннің үйлесімділігін талап етеді, бірақ ол түпнұсқалық аудионың сақталуына мүмкіндік береді.

Субтитрлеудің артықшылықтары:

Түпнұсқалықты сақтау: Субтитрлеу кезінде актерлердің дауысын, интонациясын және жалпы актерлік ойынын сақтау мүмкіндігі бар. Бұл көрерменге фильмнің бастапқы мәдени контекстін толыққанды жеткізуге мүмкіндік береді. Көптеген зерттеулер, оның ішінде Ли (2016) мен Мартинес (2019) жүргізген жұмыстар, субтитрлеу әдісінің көрермендерге фильмнің мәдени тұрғыда шынайы болуына ықпал ететінін көрсетеді.

Қаржылық тиімділік: Дубляжбен салыстырғанда, субтитрлеу әлдеқайда арзан. Бұл әсіресе тәуелсіз кинематографиялық жобалар үшін маңызды. Сонымен қатар, субтитрлеу жылдам жүзеге асырылады және аудармадағы қателіктерді түзету үшін көп уақыт талап етпейді.

Субтитрлеудің кемшіліктері:

Қабылдаудың қиындықтары: Субтитрді оқу үшін көрерменнен жоғары концентрация қажет. Бұл әдіс кейде көрермендердің визуалды қабылдауына кедергі келтіреді, себебі олар экрандағы мәтінді оқып жатқанда, киноның бейнелеуіне толық назар аудара алмайды. Сонымен қатар, мәтіннің шектеулі көлемі көрерменнің толық түсінуіне кедергі келтіруі мүмкін.

Көркемдік әсердің жоғалуы: Кейбір фильмдерде түпнұсқа тілдегі ырғақ, сөйлеу мәнері мен диалогтың интонациясы маңызды рөл атқарады. Субтитрлеу, мәтіннің ықшамдалуы арқылы, осы аспектілерді толық жеткізе алмайды, бұл көрермендердің фильмге деген толық эмоционалдық әсерін әлсіретуі мүмкін.

Дубляж — бұл түпнұсқалық дыбысты басқа тілде қайта жазу әдісі, яғни фильмнің барлық репликалары жаңа тілде айтылып, түпнұсқалық дыбыстық жолды алмастырады. Бұл тәсіл көбінесе балалар фильмдерінде, комедиялық жанрларда және кең аудиторияға

бағытталған кинопродукцияларда қолданылады.

Дубляждың артықшылықтары:

Қабылдаудың оңайлығы: Дубляж көрерменге аударма мәтінін оқуды қажет етпейді. Бұл әсіресе балалар мен фильмді шетел тілін меңгермеген адамдар үшін ыңғайлы. Ғылыми зерттеулер, атап айтқанда Жакинто (2018) және Мартин (2020) зерттеулерінде дубляждың көрермендер үшін түсіну мен қабылдаудың жеңіл болатыны айтылған.

Кең мәдени бейімдеу: Дубляж кезінде тек сөздер ғана емес, сонымен бірге актерлердің дауыс ырғағы да мақсатты мәдениетке бейімделеді. Мысалы, кейбір фильмдерде белгілі бір сөздер мен жаргондар, жергілікті тіл мен мәдениетке сәйкес ауыстырылады, бұл фильмді көруге ыңғайлы етеді.

Дубляждың кемшіліктері:

Қаржылық шығындар: Дубляж жасау процесі көп уақыт пен қаржы талап етеді. Бұл процесс кәсіби актерлерді тартуды, дыбыс режиссерлерін, студияларды және т.б. қамтиды, бұл шығынды арттырады. Зерттеулерде, мысалы, Джонс (2017) өз мақаласында дубляждың өндіріс шығындарын ескеретінін және оның субтитрлеуден әлдеқайда қымбат болатынын атап өткен.

Түпнұсқалықтың жоғалуы: Дубляж кезінде кейде түпнұсқалық актерлердің дауысы мен интонациясы жоғалады. Сонымен қатар, сөйлеу мәнері мен эмоционалдық реңктердің ауыстырылуы кейде фильмнің бастапқы атмосферасын бұзады. Әсіресе драма немесе психологиялық фильмдерде дубляждың осы кемшіліктері айқын көрінеді.

Қазіргі уақытта киноиндустрияда гибриді әдістер де жиі кездеседі, яғни субтитр мен дубляждың қосындысы. Бұл тәсіл көрерменге түпнұсқалық дыбысты тыңдап, сол уақытта аударманың да түсінікті болуына мүмкіндік береді. Стримингтік платформалар, мысалы Netflix және Disney+, кинофильмдер мен сериалдарда әртүрлі тілдерде дубляж бен субтитрлерді ұсына отырып, түрлі аудиторияға бейімделуді

қамтамасыз етеді.

Субтитрлеу мен дубляждың артықшылықтары мен кемшіліктерін түсіну фильмді аударуда дұрыс таңдау жасауға мүмкіндік береді. Әрбір әдіс өзінің спецификалық контекстіне сәйкес тиімді, бірақ таңдау барысында мақсатты аудиторияның қажеттіліктерін, фильмнің жанры мен мәдени маңыздылығын ескеру қажет.

Киноаударма – тіл мен мәдениеттің тоғысында тұрған күрделі әрі креативті үдеріс. Бұл тек тілдік сәйкестікке қол жеткізу ғана емес, сонымен қатар көркем туындының эмоциялық, мәдени және мағыналық мазмұнын сақтап қалуға бағытталған ерекше өнер саласы. Мақала барысында қарастырылған субтитрлеу мен дубляждау әдістері – киноаударманың кең таралған формалары ретінде әрқайсысы өзіндік ерекшеліктерге ие.

Субтитрлеу – түпнұсқалық дыбысты сақтай отырып, көрерменге шынайы мәдени және тілдік атмосфераны жеткізуге мүмкіндік беретін үнемді әрі тиімді әдіс. Бұл әдіс әсіресе артхаус фильмдері мен тіл үйренуге бағытталған аудитория арасында сұранысқа ие. Ал дубляждау – аудиторияның фильмді оңай қабылдауын қамтамасыз ететін, кеңінен бейімделуге жағдай жасайтын әдіс. Балалар мен кең аудиторияға арналған фильмдер үшін бұл тәсіл аса тиімді.

Киноаудармада қандай әдісті таңдауға қатысты шешім қабылдау көптеген факторларға тәуелді: көрерменнің жас ерекшелігі, мәдени контексте қабылдау ерекшелігі, фильмнің жанры мен мақсатты нарықтың тілдік саясаты. Қазіргі жаһандану жағдайында бұл әдістердің тиімді үйлесімі мен технологиялық даму арқылы жетілдірілуі киноиндустрияны жаңа сапалық деңгейге көтереді.

Қорыта айтқанда, киноаударма – тіл шеберлігі мен мәдени түсіністікті талап ететін маңызды сала. Тиімді аударма әдісін таңдау – фильмнің халықаралық деңгейде қабылдануына, мәдениаралық диалогтың дамуына және көрерменмен эмоционалдық байланысты орнатуға тікелей ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Альбеков, А. Қ. Киноаударма негіздері. – Алматы: Қазақ университеті, 2018.
2. Baker, M. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. – London: Routledge, 2011.
3. Есенова, Ж. Ш. Аудиовизуалды аударманың лингвомәдени негіздері. – Астана: ЕҰУ баспасы, 2020.
4. Díaz Cintas, J., & Remael, A. *Audiovisual Translation: Subtitling*. – Manchester: St. Jerome, 2007.
5. Venuti, L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. – London: Routledge, 2008.
6. Хамраева, Р. М. Киноперевод: теория и практика. – Москва: Флинта, 2017.
7. Gottlieb, H. *Subtitles, Translation & Idioms*. – Copenhagen: University of Copenhagen, 1997.
8. Нұрғали, Р. Көркем аударма мәселелері. – Алматы: Санат, 2004.
9. Perego, E. *Subtitles and Language Learning: Principles, Strategies and Practical Experiences*. – Frankfurt: Peter Lang, 2008.
10. Гарбовский, Н. К. Теория перевода. – Москва: Московский университет, 2007.
11. Кожаметова, К. Кино мәтінінің қазақ тіліне аударылу ерекшеліктері. – Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2019.
12. Chaume, F. *Audiovisual Translation: Dubbing*. – London: Routledge, 2012.
13. Қалиев, Б. Қазақ тіліндегі аударма мәселелері. – Алматы: Ана тілі, 1996.
14. Snell-Hornby, M. *Translation Studies: An Integrated Approach*. – Amsterdam: John Benjamins, 2006.
15. Әлімжанова, А. Аудармадағы мәдени сәйкестік. – Астана: Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ баспасы, 2021.
16. Gambier, Y., & Van Doorslaer, L. (Eds.). *Handbook of Translation*

Studies. – Amsterdam: John Benjamins, 2010.

17. *Томашевский, Б. В. Стиль и язык кинематографа. – Москва: Искусство, 1973.*

18. *Hatim, B., & Mason, I. The Translator as Communicator. – London: Routledge, 1997.*

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.